Dekompozycja wariancji, R^2 i jego własności

Stanisław Cichocki

Natalia Nehrebecka

Wykład 4

Plan wykładu

- 1. Dobroć dopasowania równania regresji. Współczynnik determinacji R^2
  - Dekompozycja wariancji zmiennej zależnej
  - Współczynnik determinacji R^2

Plan wykładu

- 1. Dobroć dopasowania równania regresji. Współczynnik determinacji R^2
  - Dekompozycja wariancji zmiennej zależnej
  - Współczynnik determinacji R^2

Dobroć dopasowania równania regresji Współczynnik determinacji R^2

- Dobroć dopasowania równania regresji (do danych empirycznych) wyrażona jest przez tak zwany **współczynnik determinacji liniowej** oznaczany przez R^2.

- Współczynnik ten określa jaka część zmienności zmiennej objaśnianej y jest wyjaśniona łącznie przez zmienność wszystkich zmiennych objaśniających $X_2,\cdots X_K$.

- Jedną z miar zmienności zmiennej jest WARIANCJA.

Dekompozycja wariancji zmiennej zależnej

Wariancje zmiennej zależnej y można przedstawić jako dekompozycje (podział) na część wyjaśnioną przez model i na część niewyjaśnioną przez model.

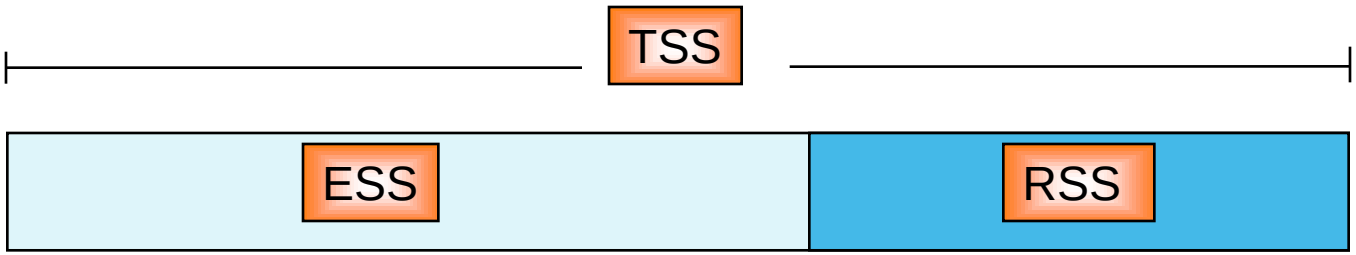

Dekompozycja wariancji jest możliwa JEDYNIE dla

modelu ze stałą

Oznaczenia (1/3)

- **Całkowita suma kwadratów:**

Zmienność całkowitą zmiennej objaśnianej y , oznaczaną w literaturze angielskim skrótem TSS (Total Sum of Squares), mierzymy za pomocą sumy kwadratów odchyleń obserwacji zmiennej objaśnianej od średniej:

$$TSS = \sum_{i=1}^{n} (y_i - \bar{y})^2$$

Oznaczenia (2/3)

- **Wyjaśniona suma kwadratów:**

Jeśli model zawiera stałą, to całkowitą sumę kwadratów możemy zdekomponować na dwa składniki, na wyjaśnioną (równaniem regresji) sumę kwadratów, oznaczaną przez ESS (Explained Sum of Squares)

$$ESS = \sum_{i=1}^{n} (\hat{y}_i - \bar{\hat{y}})^2$$

Oznaczenia (3/3)

- **Resztowa suma kwadratów:**
- i resztową (niewyjaśnioną) sumę kwadratów, oznaczaną przez RSS (Residual Sum of Squares).

$$RSS = \sum_{i=1}^{n} e_i^2$$

Oznaczenia

Model: $wydatki_i = \beta_1 + \beta_2 dochod_i + \varepsilon_i$

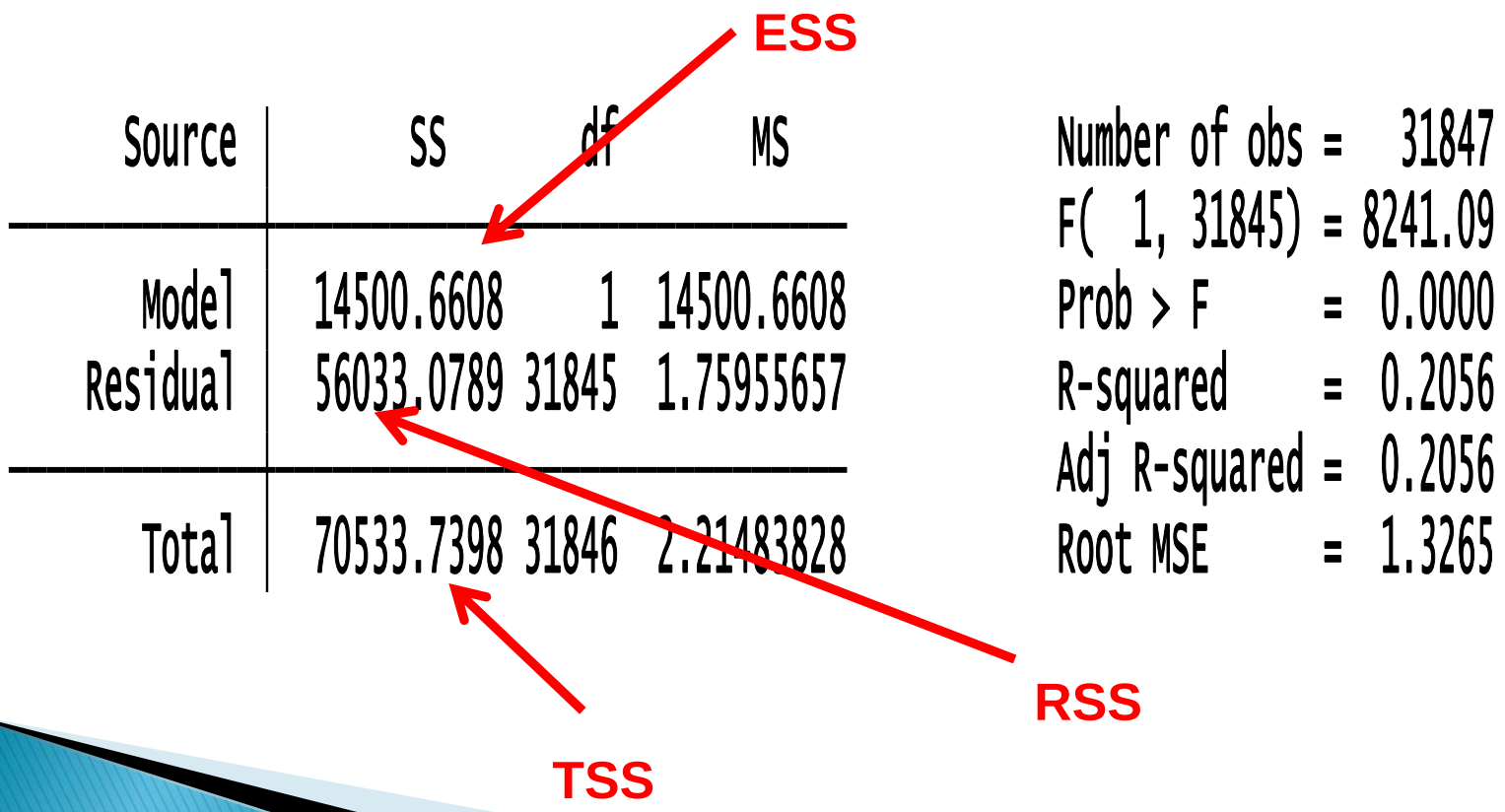

Współczynnik determinacji R^2

$$R^2 = \frac{wyjasniona\ suma\ kwadratów}{calkowita\ suma\ kwadratów} = \frac{ESS}{TSS} = \frac{\sum_{i=1}^{n}(\hat{y}_i - \bar{y})^2}{\sum_{i=1}^{n}(y_i - \bar{y})^2} = 1 - \frac{RSS}{TSS}$$

Dla
modelu ze stałą

$$0 \leq R^2 \leq 1$$

Współczynnik determinacji R^2

Model: $wydatki_i = \beta_1 + \beta_2 dochod_i + \varepsilon_i$

ESS

Source	SS	df	MS
Model	14500.6608	1	14500.6608
Residual	56033.0789	31845	1.75955657
Total	70533.7398	31846	2.21483828

Number of obs	= 31847
F(1, 31845)	= 8241.09
Prob > F	= 0.0000
R-squared	= 0.2056
Adj R-squared	= 0.2056
Root MSE	= 1.3265

TSS

RSS

$$R^2 = \frac{14500,66}{70533,74} = 1 - \frac{56033,08}{70533,74} \approx 0,205$$

Współczynnik determinacji R^2

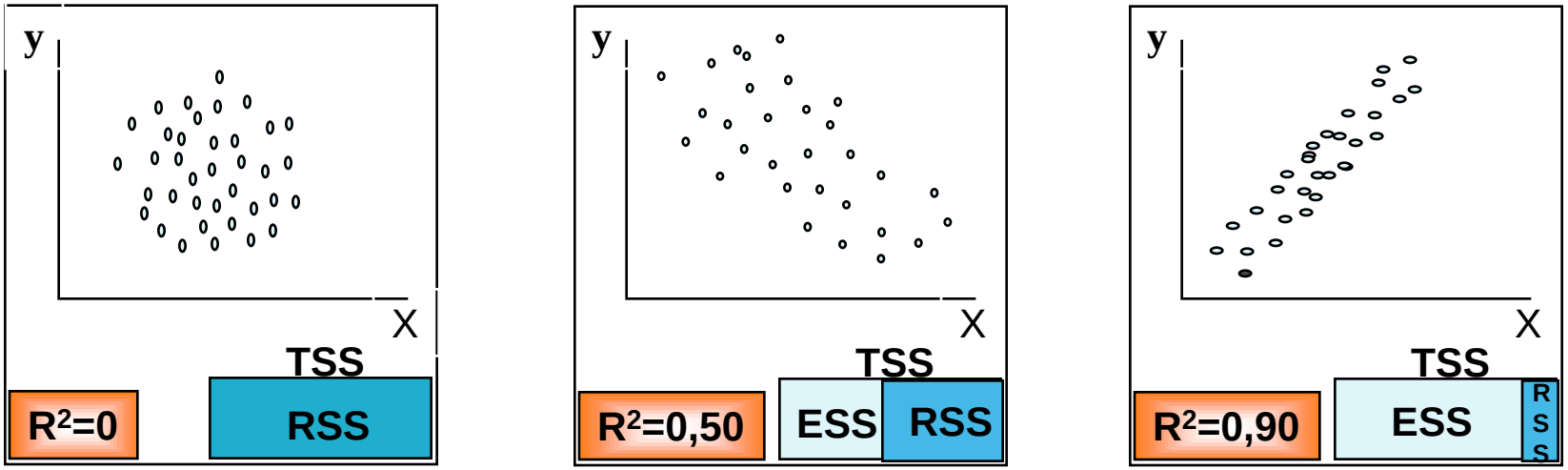

np. jeśli na przykład $R^2 = 0,7$ to możemy powiedzieć, że 70% zmienności zmiennej objaśnianej y jest wyjaśnione przez łączną zmienność wszystkich zmiennych objaśniających, a 30% zmienności jest niewyjaśnione (jest zmiennością resztową).

Współczynnik determinacji R^2

- Przypomnij wzór na wariancję (s^2_x) i kowariancję (s_{xy}) empiryczną.

$$b_1 = \bar{y} - b_2 \bar{x}$$

$$b_2 = \frac{S_{yx}}{S_x^2}$$

Współczynnik determinacji R^2

- W modelu ze stałą i jedną zmienną:

$$R^2 = \hat{\rho}_{xy}^2$$

Uwaga

- R^2 jest WYŁĄCZNIE statystyką opisową i nie należy jej stosować do porównywania modeli.

- Przy szacowaniu kilku modeli dla danej zmiennej zależnej z różną liczbą zmiennych objaśniających na podstawie identycznego zbioru danych, korzystanie ze współczynnika determinacji R^2 dla wyboru modelu lepiej dopasowanego do danych empirycznych staje się problematyczne.
- Gdy bowiem dodajemy do równania kolejne zmienne objaśniające to zawsze wzrasta R^2.

$$placa_i = \beta_1 + \beta_2 wiek_i + \varepsilon_i \qquad R^2 = 5\%$$

$$placa_i = \beta_1 + \beta_2 wiek_i + \beta_3 plec_i + \varepsilon_i \qquad R^2 = 7\%$$

Uwaga

- **Wynika to z ogólnych własności optymalizacji:** narzucenie ograniczeń zmniejszające zbiór na którym minimalizujemy funkcję celu prowadzi do uzyskania w minimum wartości funkcji celu większej lub równej wartości funkcji celu w minimum dla minimalizacji bez ograniczeń

Uwaga

- Z tego powodu za miarę dobroci dopasowania zaproponowano nie R^2 , a tak zwany „skorygowany współczynnik determinacji” $\overline{R}^2$.

Skorygowany współczynnik determinacji $\overline{R}^2$

- $\overline{R}^2$ jest skorygowany ze względu na tak zwaną liczbę stopni swobody, to znaczy ze względu na różnicę między liczbą obserwacji **N**
  a liczbą zmiennych objaśniających **K**.

$$\overline{R}^2 = 1 - \frac{N-1}{N-K}(1-R^2)$$

Zadanie

Oszacowano dwa modele MNK na próbie liczącej 12 obserwacji i otrzymano następujące wyniki:

a) $\hat{y}_i = 2 + 1,5x_{1i} + 3x_{2i}, \quad R^2 = 0,8$

b) $\hat{y}_i = 1 + 0,8x_{1i} + 4x_{2i} + 6x_{3i}, \quad R^2 = 0,82$

Który z powyższych modeli należy wybrać i dlaczego?

Pytania teoretyczne

1. Udowodnić, że w modelu ze stałą TSS=ESS+RSS.
2. Podać interpretację R^2
3. Wyjaśnić, dlaczego R^2 nie można używać do porównywania modeli.

Dziękuję za uwagę